

Vladimir Findak
Boris Neljak
Ivan Gelemanović

OBRAZOVNA TEHNOLOGIJA U FUNKCIJI INTENZIFIKACIJE NASTAVNOG PROCESA

1. UVOD

Činjenica da se tzv. nova obrazovna tehnologija u našim školama, odnosno tijekom nastave, pa i nastave tjelesne i zdravstvene kulture još uvijek ne primjenjuje u dovoljnoj mjeri (bar ne kod svih nastavnika), obrazlaže se različitim razlozima, kao što su npr; još uvijek slaba opremljenost naših škola potrebnim sredstvima, nedovoljna osposobljenost nastavnika za primjenu tzv. nove obrazovne tehnologije, pa i educiranost učenika koji im mogu i trebaju pomoći prilikom korištenja tih sredstava i drugo.

Navedeni, kao i neki drugi primjeri možda i mogu, a ponegdje i jesu razlogom nedovoljne primjene tzv. nove obrazovne tehnologije u radu nastavnika, ali se moramo suglasiti s tim da škola mora biti izazov za učenike, a nastava razumljiva i zanimljiva. Da bi to uistinu i bila, učenicima treba ponuditi što više atraktivnih sadržaja, prilagoditi ih njihovoj dobi, stanju osobina i sposobnosti, razini njihovih znanja, a pogotovo treba voditi brigu o individualizaciji, to jest omogućiti svakom pojedinom učeniku da sudjeluje u nastavi koja će se odvijati u skladu s aktualnim stanjem njihova antropološkog statusa. Naznačeni zahtjev svaki nastavnik može ostvariti na različite načine, među kojima vidno mjesto pripada i korištenju primjerene obrazovne tehnologije.

2. OBRAZOVNA TEHNOLOGIJA - NASTAVNIK - NASTAVNI PROCES

S obzirom na to da je nastavnik ili točnije nastavnikova riječ još uvijek jedan od temeljnih izvora informacija, pa i znanja u većem dijelu naših škola, da se ostali izvori tijekom nastavnog procesa koriste rijetko ili nikako, vjerojatno je razlogom što je osnova na kojoj počiva proces učenja i poučavanja još uvijek uglavnom riječ nastavnika. Za pretpostaviti je da je upravo to jedan od glavnih razloga zbog kojih je u nastavi prisutna gotovo potpuna dominacija nastavnika, odnosno zbog čega nastava još uvijek nije “previše” atraktivna za učenike?! Naime, u situaciji u kojoj nastavnik ima ulogu aktivnog pošiljatelja informacija, a učenici su u ulozi pasivnih primalaca tih istih informacija teško je, gotovo nemoguće osigurati toliko potreban dijalog u radu, a na taj način i poželjnu interakciju. Naprotiv, ta pasivna uloga učenika može

imati za posljedicu, a nerijetko i ima, da se kod učenika javlja dosada, prijevremeni zamor, pa i odioznost prema predmetu. Zašto? Pa, zato što učenici određeni predmet često personificiraju i doživljavaju kroz osobu nastavnika. Ta spoznaja jest, bar bi trebala biti, prava šansa za svakog nastavnika, pitanje je samo jesu li nastavnici toga svjesni ili ne? Naime, jasno je da svaki predmet nastavnik može osvježiti, učiniti učenicima privlačnim, kao što svaki predmet učenici mogu i zamrziti. Hoće li dakle, nastavnik iskoristiti komparativnu prednost koja proizlazi iz mjesta i uloge u njegovu rukovođenju nastavnim procesom ovisi o brojnim čimbenicima. Među njima vidno mjesto pripada tzv. novim obrazovnim tehnologijama, kao što su vizualna, audio ili audiovizualna sredstva, primjena interneta, CD-roma, multimedijskog edukacijskog softvera i drugo.

Postavlja se stoga pitanje, u čemu se zapravo očituje prednost, da ne kažemo doprinos spomenutih i drugih sredstava unapređivanju nastavnog procesa? Prije svega, primjenom tih sredstava nastavnik više nije, dakle, prestaje biti jedini izvor informacija, pa nastavni proces postaje dinamičniji, a nastava učenicima zanimljivija. Dalje, korištenje primjene obrazovne tehnologije tijekom nastave osigurava bolju recepciju informacija, jer se prezentacija informacija obavlja putem više kanala pa ih učenici mogu primiti vizualno, akustički i kinestetički, što nesumnjivo pozitivno utječe na proces usvajanja kako teorijskih, tako i motoričkih znanja. Nadalje, ako ne sva, a onda dio naznačenih sredstava definitivno pridonosi individualizaciji nastavnog procesa, jer omogućavaju da svi učenici, pa i svaki posebno, percipiraju određeno motorički gibanje u skladu sa svojim mogućnostima. Osim toga, primjereno korištenje spomenute tehnologije omogućava učenicima da dođu da različitim informacija, te i na taj način zadovolje ne samo svoj povećani interes za određeno područje bavljenja, nego i steknu nova znanja koja im mogu koristiti i kasnije u životu. Dakako, uz sve drugo, a mogli bismo navesti još puno primjera, naznačeni i drugi primjeri upućuju učenike i na samostalni rad, što nesumnjivo pridonosi njihovu osamostaljivanju u radu i u pristupu rješavanja problema (2, 3).

Naznačene i brojne druge komparativne prednosti primjene tzv. nove obrazovne tehnologije u nastavi mogu se ostvariti samo onda ako se u njihovu korištenju osigura "mjera", da ne kažemo adekvatan način njihove primjene. Naime, spomenuta i druga slična sredstva treba koristiti kada je potrebno, da ne kažemo kada je njihova primjena najbolje rješenje, odnosno kada uistinu pridonose unapređivanju nastavnog procesa. O tome, dakako, odlučuje nastavnik koji rukovodi tim procesom, ali to je istodobno vrijeme kada treba i učenike uputiti u način primjene spomenute obrazovne tehnologije. I ne samo to, treba ih uputiti u to kako ta sredstva mogu racionalno koristiti u svoje slobodno vrijeme, kako s obzirom na vrijeme njihova korištenja, izbor dostupnih sadržaja npr. na Internetu, tako i s obzirom na njihovu primjenu za svoje potrebe ili potrebe koje proizlaze iz njihova korištenja u nastavi, izvannastavnim

ili izvanškolskim aktivnostima. Držimo, da takav pristup eksploataciji tzv. nove obrazovne tehnologije može u značajnoj mjeri pomoći ne samo osposobljavanju učenika za njezinu pravilnu primjenu, nego uz pomoć tih sredstava osigurati i povoljnije odvijanje procesa učenja. I još nešto. Na taj način će se moći amortizirati ili potpuno otkloniti i brojne druge latentne opasnosti koje “idu pod ruku” s neprimjerenim korištenjem spomenutih sredstava, od tzv. personalne izolacije, preko “konzumacije” neprimjerenih sadržaja, do njihove vremenske zlorabe, da ne kažemo nepotrebno dugog zadržavanja u statičkom položaju. Uvažavajući sve naznačeno nema sumnje da će komparativne prednosti primjene obrazovne tehnologije doći do još većeg izražaja, a na taj način i njihov doprinos unapređivanju nastavnog procesa (1, 4, 5).

3. ZAKLJUČAK

Na temelju rečenog može se zaključiti da ponuđena viđenja nisu jedina, ali su sasvim sigurno važna za potpunije sagledavanje uloge obrazovne tehnologije u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture. Uostalom, namjera nam je bila ne samo to da ukažemo na ulogu obrazovne tehnologije u nastavnom procesu, nego i na neke “agregate” kao izvore mogućih rješenja za unapređivanje nastavnog procesa, a na taj način i za veću efikasnost nastave tjelesne i zdravstvene kulture.

4. LITERATURA

1. Bahtijević-Šiber, F. (1997). Utjecaj tehnologije na organizaciju, *Ekonomski pregled*, Zagreb, br. 1- 2, str. 65-77
2. Findak, V. M. Mraković. (2000). Primjena novih tehničkih i tehnoloških dostignuća u edukaciji, sportu, sportskoj rekreaciji i kineziterapiji. U Zborniku: 9. ljetne škole pedagoga fizičke kulture, Ministarstvo prosvjete i športa, Poreč, str. 4-7.
3. Findak, V. (2000). Nova tehnička i tehnološka dostignuća temelj uspješnog rada, *Napredak*, Zagreb, Vol. 141, br. 3, str. 386-388
4. Grbavac. V. (1995). *Informatika*, Školska knjiga, Zagreb.
5. Greene, B. (1999). *Nove paradigme za stvaranje kvalitetnih škola*, Alinea, Zagreb.